

УДК 15

Вініцька А. — ст. гр. ЕМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРАЦЯ ІВАНА ПУЛЮЯ ТА ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША НАД ПЕРЕКЛАДОМ БІБЛІЇ

Науковий керівник: к.психол.н., доц. Кухарська В.Б.

“Не було б Пулюя, не було б Біблії”

Ганна Барвінок

Ім'я Івана Пулюя повертається до нас із забуття, як багато інших постатей, яскравих і непересічних, які не з власної волі змушені були працювати за межами України.

Намагаючись протидіяти полонізації та русифікації, багато часу та зусиль Пулюй віддає перекладові на українську мову Біблії, який він здійснив разом з Пантелеймоном Кулішем. Вони вірили у визволення українського, а разом із ним і решти слов'янських народів із духовного й фізичного кріпацтва не насильницьким шляхом, а через духовне зростання, заглиблення у релігію й культуру. Ще двадцятишестирічним юнаком І. Пулюй стверджував, що Біблію “повинна мати кожна читальня і кожний поодинокий чоловік”, адже маючи цю книгу, “нарід піднесеться соціально, морально і інтелектуально”.

За основу для перекладу Куліш і Пулюй взяли грецьке видання лондонського Біблійного товариства 1866 року. Пулюй залишив спогади про спільну працю: “Поділили ми роботу між собою так, що я перекладав із грецької мови, дбаючи більше про докладність, як про красу лінії. Пізніше порівнювали ми цей переклад з церковнослов'янським, російським, польським, сербським, німецьким, латинським, англійським, французьким. Впевнивши себе таким чином у вірності нашого перекладу... Так працювали ми, не розбираючи, чи будний день, чи свято”. Праця й справді була важкою і кропіткою. Раненько прикипали до стола, працюючи аж до обідньої пори. Після обіду відпочивали не більше, як пів години, а тоді брались знову до діла і працювали до пізнього вечора, весь свій час присвячуючи перекладові.

Запроваджуючи народну мову до релігійної літератури, вони найбільше дбали про чистоту мови, добираючи таких слів, “котрих і в Галичині і на Україні уживають”. Бували моменти, що над перекладом одного слова думали декілька днів, переглядали різні версії, але все ж таки знаходили потрібні відповідники. І справді, вживання української мови в церковних книжках – справа дуже делікатна.

Після смерті співавтора Іванові Павловичу довелось самому завершувати редагування перекладу. У листах того періоду він зазначає, що робота просувалась повільно, “треба читати рукопис стрічка за стрічкою і порівнювати з двома, трьома перекладами, а потім поправляти або і наново перекладати”. Більшої уваги потребували ті частини, які перекладав Пантелеймон Олександрович, адже він здійснював свій переклад Старого Заповіту часом не дослівно, що спричинило значні відхилення від оригіналу. Остаточна редакція та кінцева коректура тривали вісім років, а повна україномовна Біблія побачила світ уже в 1903 році.

Пулюй і Куліш були першовідкривачами. Вони не просто виконали гігантську перекладацьку й редакторську роботу, а й самі створили мовну традицію перекладу сакральних текстів, заклали основи конфесійного стилю нової української мови – і все це в умовах тогочасної антиукраїнської політики. Відрадно, що їхня праця не була марною.